

Вежба 5.5. – Улога и функција права

Васпитно-образовни циљеви часа	Антички и филозофи новијег доба користили су различите вредности како би дефинисали сврху права. Различите вредности су повезане са различитим друштвеним и политичким системима. Теорија пружа оквир за размишљање о свакодневним искуствима у којима су вредности које бирамо вођене нашим интересима. Ученици се охрабрују да свесно и намерно изаберу вредности унутар оквира људских права, да их упоређују и дискутују са другима о њима, те да им буду посвећени у свакодневном животу.
Наставна средства	Различити концепти улоге права и низ прописа су записани на велики лист папира и изложени на зиду (видети материјале на следећој страници).

Поступак

1. Ученици формирају групе од по троје или четворо, а наставник им даје радне листове са основним концептима права и низом правила и прописа (видети у одељку са материјалима).
2. Свака група треба да повеже свих 15 правила и прописа са концептом права на којем су утемељени (15-20 минута; није толико важно да се обради свака тачка, колико квалитет групне дискусије).
3. Групе проверавају своје резултате, саопштавају их и упоређују.
4. Ученици бирају концепт за који се највише залажу (четири тачке у оквиру једног или више концепата).
5. Ученици бирају концепт за који се најмање залажу (са детаљима као у претходној фази).

Додатна активност

Размишљања о урађеној вежби у одељењу:

- Да ли су правила која примењујете у животу у складу са концептом права који сте изабрали?
- Да ли знате правила, прописе и уредбе које леже у основи концепата права која сте одбацили? Јесте ли се успротивили тим правилима? Зашто? Шта сте предузели?

Размишљања у писаној форми, затим дискусија о текстовима по групама:

- Којег концепта и разумевања права се највише придржавате и зашто?
- Набројте пет етичких правила у свакодневном животу којих се, свесно или несвесно, придржавате.

Материјали

(видети следећу страницу)

М 1: Основни концепти права

1. Сврха права је да спречи појединце да крше права других људи (Аристотел).
2. Сврха права је да свака особа добије оно што заслужује (Аристотел).
3. Сврха права је да створи савршено друштво (Платон).
4. Право служи да спречи штету коју неправда чини појединцима (Глаук).
5. Закон би требало да служи очувању интереса оних који владају (Трасимах).
6. Улога права је да очува друштвени мир тако што осигурава добробит свих и примењује ону праксу која је корисна за друштво (Протагора).
7. Сврха права је да заштити најслабије (Томас Хобс).

М 2: Правила и прописи

На којим основним концептима почивају следећа правила и прописи?

1. Људи који су злостављали своју децу отићи ће у затвор.
2. Држава ће гарантовати незапосленима приход који им омогућава да преживе.
3. Ученици који имају најбоље оцене имаће приоритет приликом запошљавања.
4. Сви радници ће морати да дају одређени део од својих прихода како би помогли незапосленима.
5. Сваки поступак одређене особе који другој особи чини штету, обавезаће ту особу да оштећеном надокнади штету.
6. Наставници ће научити ученике да знају да се закони нашег друштва, а то су најбољи закони, не смеју кршити.
7. Свака особа која показује своје противљење организацији друштва биће послата у центар за преваспитавање.
8. Дозвољене су само активности које су одобрене од стране државе и усмерене на добробит свих људи.
9. Само људи који плаћају порез имаће право гласа.
10. Сви млади људи ће морати да раде за државне организације како би учествовали у корисном раду.
11. Предузећа би требало да на димњаке инсталирају филтере против загађења ваздуха.
12. Никома неће бити дозвољено да шири идеје које влада није одобрила као исправне.
13. Држава има право да одузме нечије власништво ако је то неопходно за интерес свих људи.
14. Директори компанија имају право да организују приватне службе за обезбеђење.
15. Забрањено је ући у туђи дом без дозволе власника.